

TAZMİNAT HESAPLARINA İLİŞKİN YARGITAY'IN İLKE KARARLARI

ÇELİK AHMET ÇELİK

1) Zarar görenlerin yaşam süreleri, PMF-1931 yaşam tablosuna göre belirlenecektir. Bu tablo eskimiş de olsa, ülkemiz koşullarına uygun bir tablo düzenleninceye ve yetkili kamu kurumlarınca onanincaya kadar bu tablonun kullanılması sürecektir.

2) Yargıtay'ın yerleşik kararlarına göre, tazminat hesabına esas kazançlar belirlenirken, olay tarihinden hüküm tarihine kadar bilinen tüm (emsâl) kazanç unsurlarının hesaplamada gözetilmesi; "işlemiş-işleyecek dönem" ayrımı yapılması; işleyecek dönem kazançlarının, hüküm tarihine en yakın tarihte belli olan benzer (emsâl) kazanç unsuru birim alınarak, her yıl için %10 artılıp %10 iskonto edilmesi, pasif dönem zararının da aynı biçimde hesaplanması gerekmektedir. İctihat değişmediği sürece bunun dışına çıkılamaz.

(Buna ilişkin Yargıtay karar örnekleri yazı ekindedir.)

3) Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında destek payları belirlenirken, paylaştırmada açıkta pay bırakılmaması; eşlerin paylarının eşit olması, destekten çıkanların paylarının destek süreleri daha uzun olanlara eklenmesi; paylaşırma işlemlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu gelir bağlama oranlarıyla ilişkilendirilmemesi gerekmektedir.

4) Desteğin veya bedensel zarara uğrayan kişinin bir işi, mesleği, kazancı varsa, mutlaka "gerçek kazanç"ların araştırılması gerekecektir. Gerçek kazanç, imzalı dahi olsa ücret bordrolarındaki, vergi bildirimlerindeki kazançlar değildir. Eğer kesin saptanamıyorsa, ilgili meslek kuruluşlarından "olay tarihinden rapor (hüküm) tarihine kadar" emsal kazançlar sorulacak; tazminat hesabı buna göre yapılacaktır.

5) Desteğin bir işi ve kazancı yoksa, bedensel varlığıyla "yardım ve hizmet" ederek destek olacağı; yaşlı kişilerin de emeklilik günlerinde "yardım ve hizmet" ederek yakınlarına destek sağlayacakları kabul olunarak, bu kişilerin desteğinden yoksun kalanların tazminatı yasal asgari ücretler üzerinden hesaplanmalıdır. Aynı biçimde ev kadınlarının ev hizmetlerinden yoksunlukta da hesap unsuru yasal asgari ücretler olmalıdır.

6) Çalışma yaşının (aktif dönemin) 60 yaşla sınırlandırılması doğru bulunmamakta; çalışma koşulları ve yapılan işin niteliği dikkate alınarak somut olayda desteğin ne kadar süre eylemli olarak çalışabileceğinin tespit edilmesi istenmektedir.

7) Yaşlılık döneminin (pasif dönemin) mutlaka hesaplanması istenmekte; bu dönemde yaşlı kişinin "yardım ve hizmet ederek" yakınlarına destek olacağı kabul edilmektedir.

8) Dul eşin yeniden evlenme olasılığının, olay tarihindeki yaşına göre değil, hüküm tarihine en yakın rapor tarihindeki yaşına göre saptanması öngörülmüştür.

9) Kalıcı sakatlıklarda, kişilerin kazançlarında bir azalma olmasa bile, aynı işi yaparken sakatlıkları oranında daha fazla güç harcayacakları dikkate alınarak gerçek kazançları üzerinden "güç kaybı tazminatı" hesaplanacaktır. Bir işi olmayanlar, yaşlı kişiler veya çocuklar sakat kalmışlarsa, günlük yaşamlarını sürdürürlerken sakatlıkları oranında zorlanacaklarından, onlar için de "güç kaybı tazminatı" söz konusu olacak; ancak tazminat hesabının ücret unsuru yasal asgari ücretler olacaktır.

10) Sosya Güvenlik Kurumu'nun ölüm sigortası dalından eş ve çocuklara bağladığı dul ve yetim aylıkları ile gene ölüm sigortası dalından ana babaya bağladığı aylıklar hiçbir biçimde destek tazminatı ile ilişkilendirilmeyecek ve tazminattan düşülmeyecektir. Aynı biçimde emekli iken ölen desteğin (emekli aylığı dışındaki) gelirler veya asgari ücretler üzerinden hesaplanacak destek tazminatı tutarlarından, Kurumca haksahiplerine bağlanan gelirler düşülmeyecektir.

Çünkü bütün bu gelirler için Sosyal Güvenlik Kurumu'na zarar sorumlularına rücu hakkı tanınmamıştır. Bütün bunların yasal dayanağı 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası'nın 32.maddesi ve yürürlükten kalkan 506 sayılı Yasa'nın 66.maddesi ile Yargıtay 06.03.1978 gün 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ve buna bağlı Hukuk Genel Kurulu ve Özel Daire kararları olup, bu kural yeni 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 55.maddesiyle pekiştirilmiş; yanlış uygulamalara son verilmesi amaçlanmıştır.

Uygulama ve yasal düzenlemeler böyle olmasına karşın, sigorta şirketleri, 5510 sayılı Yasa'nın 32.maddesi ile ondan önceki 506 sayılı Yasa'nın 66.maddesine ve İçtihadı Birleştirme Kararı ile 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu'nun TBMM'de kabul edilmiş olmasına karşın, inatla ve ısrarla indirim gerekeceği konusunda direndikleri için, Hazine Müsteşarlığı 14.02.2011 tarih 2011/4 sayılı Genelgesi ile uyarılmışlardır.

Hem Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından rücu tabi bir gelir bağlanmış veya bağlanacak olsa dahi, sigorta şirketlerinin bunu ileri sürerek, asıl haksahiplerine tazminat ödemeyi reddetmeleri veya ödemeleri yıllarca geciktirmeleri 2918 sayılı KTK'nun "gerekli belgelerle başvurulmasından başlayarak (8) gün içinde ödeme yapmaları gerektiğine" ilişkin emredici nitelikteki hükmüne aykırıdır.Trafik Yasası özel bir yasadır ve bu yasanın 99.maddesi özel bir hükümdür. Özel hükmün öncelikle uygulanması zorunludur, buna aykırı davranılmaz.

Eki:

Hesaplama yöntemine ilişkin Yargıtay kararları.

TAZMİNAT HESAPLAMA YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI

Yurt sathında uygulamada birlik beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında, rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zararın bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmasında zaruret bulunmaktadır.

Hayata ve beden tamlığına karşı işlenen haksız fiillerde zararın gerçek miktar ve şumülü zamanla daha iyi anlaşılabilceğinden mümkün olduğu kadar geç bir tarihin esas alınması gereği meydandadır. Borçlar Kanunu'nda cismani zararın hangi tarih esas alınarak hesaplanacağı hakkında yeterli açıklık bulunmakta, cismani zararın hüküm tarihindeki duruma göre hesaplanması kabul edilmektedir. Bu itibarla bilirkişinin hüküm tarihine en yakın verileri nazara alarak rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararı somut olarak hesaplamış olması anılan maddeye ve "gerçek belli iken varsayıma gidilemez" ilkesine uygundur.

Rapor tanzim tarihine kadar somut olarak hesaplanan zararın olay tarihi itibarıyla iskontoya tabi tutulup tutulmayacağı sorusuna gelince: Bilindiği gibi iskonto, vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması halinde, alınan paranın vadeye kadar değerlendirme olanağı bulunduğundan borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı tazminat sorumluları tarafından davacıya henüz ödenmemiş bulunduğundan vadesinden önce ödenmiş bir borçtan sözedilemez. Dolayısıyla rapor tanzim tarihine kadar somut olarak saptanan beden gücü kaybı zararı iskontoya tabi tutulamaz. Aksinin kabulü, vadesi gelmiş ve henüz ödenmemiş bir borcun iskontoya tabi tutulması olur ki, iskonto kavramı ile bağdaşmaz. Haksız fiil sonucu ölen kişinin haksız fiil olmaması halinde rapor tanzim tarihine kadar her zaman sağ kalmaması olasılığının bulunması ve istatistiklerin ölüm tarihine göre düzenlenmiş olması, bilinen veriler nazara alınarak rapor tanzim tarihine kadar destek kaybı zararının somut olarak belirlenmesine rapor tanzim tarihinden sonraki zararın da gelirler % 10 oranında artırılıp iskonto edilmek suretiyle varsayıma dayalı olarak hesaplanmasına engel değildir.

Ülkemizde zarar hesapları hakimler tarafından yapılamadığından bu hesapların bilirkişi aracılığı ile yapılmasında ülke gerçekleri bakımından zaruret bulunmaktadır. Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibarıyla iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir. Yurt sathında uygulamada birlik beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zararın bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmasında zaruret bulunmaktadır.

Bundan ötürü ölümler nedeniyle destek kaybı zararının hesabında da bu ilkenin uygulanması Hukuk Genel Kurulu'nun 16.3.1988 tarih, 611/249, aynı tarih 795/269, 13.6.1990 tarih 215/356 ve 1.5.1991 tarih 9-114-238 sayılı kararlarında benimsenmiştir. Bu nedenle mahkemece rapor tanzim tarihine kadar somut olarak hesaplanan ve iskonto edilmemiş zararlar, rapor tanzim tarihinden sonraki bilinmeyen dönemle ilgili varsayıma dayalı olarak bulunmuş zarara hükmedilmiş olması, bu konuda yerleşmiş ve kökleşmiş bulunan içtihatlarla uygundur.

O halde usul ve yasaya uygun olan direnme kararı onanmalıdır.

HGK. 15.05.1991, E.1991/9-102 K.1991/267

Beden tamlığına karşı işlenen haksız fiillerde zararın gerçek miktar ve şumülü zamanla daha iyi anlaşılabilceğinden mümkün olduğu kadar geç tarihin esas alınması gerekir. Cismani zararın hüküm tarihindeki duruma göre hesap edilmesi gerekir. Bu nedenle, hüküm tarihine en yakın verileri nazara alarak rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın somut olarak hesaplanması gerekir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı, davalılar tarafından ödenmediğine göre vadesinden önce ödenmiş bir borçtan söz edilemez. Bu nedenle rapor tanzim tarihine kadar somut olarak tespit edilen beden gücü kaybı zararı iskontoya tabi tutulamaz. Rapor tanzim tarihinden sonraki zarar ise, bilinen son gelir nazara alınıp her yıl %10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır. Haksız fiillerde faizin başlangıcı olay tarihidir.

Beden tamlığına karşı işlenen haksız fiillerde zararın gerçek miktar ve şumülü zamanla daha iyi anlaşılabilceğinden mümkün olduğu kadar geç bir tarihin esas alınması gereği meydandadır. Borçlar Kanunu'nun 46/2. maddesinde cismani zararın hangi tarih esas alınarak hesaplanacağı

hakkında yeterli açıklık bulunmakta, cismani zararın hüküm tarihindeki duruma göre hesaplanması kabul edilmektedir. Bu itibarla, hüküm tarihine en yakın verileri nazara alarak rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın somut olarak hesaplanması gerekir. Bu husus "gerçek belli iken varsayma gidilemez" ilkesinin de gereğidir.

Rapor tanzim tarihine kadar somut olarak hesaplanan zararın, olay tarihi itibarıyla iskontoya tabi tutulup tutulmayacağı sorusuna gelince: Bilindiği gibi iskonto, vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması halinde, alınan paranın vadeye kadar değerlendirme olanağı bulunduğundan borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı, tazmin sorumluları tarafından davacıya henüz ödenmemiş bulunduğundan vadesinden önce ödenmiş bir borçtan söz edilemez. Dolayısıyla rapor tanzim tarihine kadar somut olarak saptanan beden gücü kaybı zararı iskontoya tabi tutulamaz. Aksinin kabulü vadesi gelmiş ve henüz ödenmemiş bir borcun iskontoya tabi tutulması olur ki, iskonto kavramı ile bağdaşmaz.

Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibarıyla iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir. Yurt sathında uygulamada birlik sağlamak için gerek ölümler nedeniyle destek kaybı zarar, gerekse beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak rapor tanzim tarihinden sonraki zararda bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır.

HGK. 17.05.2000, E. 2000/9-889 K. 2000/904

Bilinmeyen döneme ait zararın hesabında rapor tarihinde bilinen son gelir esas alınmalı ve her yılın toplam geliri %10 artırılıp, %10 indirilmelidir.

Davacıların çocuklarının trafik kazası sonucu ölümü nedeniyle yoksun kaldıkları destek tazminatın kapsamı ile ilgili olarak hazırlanan ve mahkemece hükme dayanak yapılan bilirkişi raporunda bilinmeyen döneme ait ücret artışı ve indirimi yıl yıl yapılmamış olduğundan gerçek zarar tam olarak belirlenemez.

O halde bilinmeyen döneme ait gerçek zararın ve hüküm altına alınacak tazminat miktarının belirlenmesi için, raporun düzenlendiği tarihte bilinen son gelir miktarı esas alınmalı ve her yılın toplam geliri %10 oranında arttırılmalı ve yine %10 oranında indirilmek suretiyle hesaplama yapılmalıdır.

Açıklanan bu yöntem uygun düşmeyen bilirkişi raporu esas alınarak hüküm kurulması, tazminatın belirlenmesi ilkelerine uygun olmadığından kararın bozulması gerekmektedir.

4.HD. 18.02.2002, E. 2001/11002 K. 2002/1939

Destekten yoksun kalma tazminatının, ücret artışı % 10, iskonto oranı % 10 kabul edilerek belirlenmesi gerekir.

Dava, destekten yoksun kalma tazminatına ilişkindir. Mahkemece davacılar için bu tazminat miktarı belirlenirken hesap bilirkişisinin destek süresince ücretlerin ve iskonto haddinin gösterilen değerlerde olacağından hareketle düzenlenen rapor hükme temel alınmıştır.

Türkiye'nin bu gün içinde bulunduğu ekonomik konjonktür, ücret artışının muayyen bir seviyeden sonra durduğu ve bir yıllık mevduat faizinin ulaştığı düzey ülke gerçekleri milli gelirdeki artış ve bu artışlardan çalışanlara ayrılabilen pay oranları gibi unsurlar ve ücret artışlarıyla iskonto oranı arasında bulunması gereken ve Yargıtay'ca yıllardır uygulanan denklik kuralı karşısında, bilirkişi raporunda belirtilen oranların kabulü mümkün olmamıştır.

Destekten yoksun kalma tazminatının, yukarıda belirtilen ilkeler ve Yargıtay'ın bu gün için mevcut yaygın uygulaması karşısında ücret artışı % 10, iskonto oranı ise % 10 kabul edilerek belirlenmesi gerekir. Mahkemenin bu esasları gözönünde tutmayan bilirkişi raporunu esas alarak hüküm kurmuş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.

4.HD. 04.02.1992, E. 1990/12490 K. 1992/932

Dava ölümle sonuçlanan trafik kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminata ilişkindir. Bilinmeyen döneme ait gerçek zararın ve hüküm altına alınacak tazminat miktarının belirlenmesi için, raporun düzenlendiği tarihte bilinen son gelir miktarı esas alınmalı ve her yılın toplam geliri %10 oranında arttırılmalı ve yine %10 oranında indirilmek suretiyle hesaplama yapılmalıdır.

Dava ölümle sonuçlanan trafik kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminata ilişkindir. Mahkemece dava kısmen kabul edilmiş ve adı geçen davalı kararı temyiz etmiştir.

Davacıların ölen destekleri nedeniyle yoksun kaldıkları tazminatın kapsamı ile ilgili olarak hazırlanan ve mahkemece hükme dayanak yapılan bilirkişi raporunda bilinmeyen döneme ait ücret artışı ve indirimi yıl yıl yapılmamış olduğundan gerçek zarar tam olarak belirlenemez.

O halde bilinmeyen döneme ait gerçek zararın ve hüküm altına alınacak tazminat miktarının belirlenmesi için, raporun düzenlendiği tarihte bilinen son gelir miktarı esas alınmalı ve her yılın toplam geliri %10 oranında arttırılmalı ve yine %10 oranında indirilmek suretiyle hesaplama yapılmalıdır.

Açıklanan bu yönteme uygun düşmeyen bilirkişi raporu esas alınarak hüküm kurulması, tazminatın belirlenmesi ilkelerine uygun olmadığından kararın bozulması gerekmiştir.

4.HD. 29.06.2000, E. 2000/4379 K. 2000/6392

Mahkemece hükme dayanak alınan aktüerya uzmanı bilirkişi raporunda davacı anne ve babanın destek zararının hesaplanmasında bilinmeyen dönem için murisin belirlenen farazi ücretinin her yıl için ayrı ayrı %10 artış ve aynı şekilde %10 iskonto edilerek tespit edilmesinin gerekmesine karşın, bu yönteme uymayan sabit katsayı esasına dayalı bilirkişi raporuna istinaden karar verilmesi hukuka aykırıdır.

Dava, davacıların müşterek çocuğu ve kardeşi olan Erdem Hazer'in meydana gelen trafik kazası neticesinde vefatı nedeniyle destekten yoksun kalma ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemece hükme dayanak alınan aktüerya uzmanı bilirkişi raporunda davacı anne ve babanın destek zararının hesaplanmasında bilinmeyen dönem için murisin belirlenen farazi ücretinin her yıl için ayrı, ayrı %10 artış ve aynı şekilde %10 iskonto edilerek tespit edilmesinin gerekmesine karşın, bu yönteme uymayan sabit katsayı esasına dayalı bilirkişi raporuna istinaden karar verilmesi hatalı olmuştur.

11.HD. 20.03.2007, E. 2005/13266 K. 2007/4677

Ülkemizde zarar hesapları, hakimler tarafından yapılamadığından, bu hesapların işin niteliği gereği bilirkişi aracılığı ile yapılmasında ülke gerçekleri bakımından zaruret bulunmaktadır. Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibariyle iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir.

Yurt sathında uygulamada birlik sağlamak için gerek ölümler nedeniyle destek kaybı zararı, gerekse beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zarar da bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır. Bu yöntemle belirlenecek tazminat miktarına da, olayın haksız fiilden kaynaklandığı gözetilerek olay tarihinden itibaren faiz uygulanması gerekir.

Beden tamlığına karşı işlenen haksız fiillerde zararın gerçek miktar ve şumülü zamanla daha iyi anlaşılabilir olduğundan mümkün olduğu kadar geç bir tarihin esas alınması gereği meyardandır. Borçlar Kanununun 46/2. maddesinde cismani zararın hangi tarih esas alınarak hesaplanacağı hakkında yeterli açıklık bulunmakta, cismani zararın hüküm tarihindeki duruma göre hesaplanması kabul edilmektedir. Bu itibarla, hüküm tarihine en yakın veriler nazara alarak rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın somut olarak hesaplanması gerekir. Bu husus "gerçek belli iken varsayımaya gidilemez" ilkesinin de gereğidir.

Rapor tanzim tarihine kadar somut olarak hesaplanan zararın, olay tarihi itibariyle iskontoya tabi tutulup tutulmayacağı sorusuna gelince: Bilindiği gibi iskonto, vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması halinde, alınan paranın vadeye kadar değerlendirme olanağı bulunduğundan borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı, tazmin sorumluları tarafından davacıya henüz ödenmemiş bulunduğundan vadesinden önce ödenmiş bir borçtan sözedilemez. Dolayısıyla rapor tanzim tarihine kadar somut olarak saptanan beden gücü kaybı zararı iskontoya tabi tutulamaz. Aksinin kabulü, vadesi gelmiş ve henüz ödenmemiş bir borcun iskontoya tabi tutulması olur ki, iskonto kavramı ile bağdaşmaz.. Haksız fiil sonucu ölen kişinin haksız fiil olmaması halinde rapor tanzim tarihine kadar her zaman sağ kalmaması olasılığının bulunması ve istatistiklerin ölüm tarihine göre düzenlenmiş olması, bilinen veriler nazara alınarak rapor tanzim tarihine kadar destek kaybı zararının somut olarak belirlenmesine, rapor tanzim tarihinden sonraki zararın da gelirler % 10 oranında artırılıp iskonto edilmek suretiyle varsayımaya dayalı olarak hesaplanmasına engel değildir.

Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibariyle iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir. Yurtsathında uygulamada birlik sağlamak için gerek ölümler nedeniyle destek kaybı zararı, gerekse beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim

tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zarar da bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır.

Yukarıda açıklanan, yöntemine uygun biçimde belirlenecek tazminat miktarına da olayın haksız fiilden kaynaklandığı gözetilerek, olay tarihinden itibaren faiz uygulanması icabeder. Mahkemenin bu kabule uygun bulunan faiz başlangıcı ile ilgili direnmesi doğrudur.

Hal böyle olunca, açıklanan biçimde bir içerik taşımayan bilirkişi raporu esas alınmak suretiyle karar verilmesi doğru olmadığı gibi, davacı işçinin uğradığı iş kazası sonucu %100 oranında, mesleki kazanma gücünü kaybetmiş olduğu da gözetildiğinde Özel Dairenin manevi tazminat yönündeki bozmasınada uyulması gerekirken bu yönden de direnmesi de isabetsizdir. O halde usul ve yasaya uygun bulunmayan direnme kararı bozulmalıdır.

HGK. 28.06.1995, E.1994/9-777 K.1995/688

İşçinin, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölüm yada meslekte kazanma gücünü kısmen veya tamamen kaybetmesi nedeniyle açılan tazminat davalarında, cismani zararın hüküm tarihindeki duruma göre hesaplanması kabul edildiğinden, o tarihe en yakın verilerin gözönüne alınarak rapor tarihine kadar gerçekleşen zararın somut olarak hesaplanması gerekir. Bu zararın, olay tarihi itibarıyla iskontoya tabi tutulup tutulmayacağı sorusuna gelince:

İskonto; vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması halinde, alınan paranın vadeye kadar değerlendirme olanağı verdiğinden, borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı, tazmin sorumluları tarafından davacıya henüz ödenmediğinden, vadesinden önce ödenmiş bir borç değildir. Dolayısıyla, iskontoya tabi tutulamaz. Rapor tanziminden sonraki zararda bilinen son gelir gözönüne alınıp, her yıl % 10 oranında artırılmalı ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır.

Beden tamlığına karşı işlenen haksız fiillerde zararın gerçek miktar ve şumulü zamanla daha iyi anlaşılabilirliğinden, mümkün olduğu kadar geç bir tarihin esas alınması gereği meydandadır. Borçlar Kanununun 46/2. maddesinde, cismani zararın hangi tarih esas alınarak hesaplanacağı hakkında yeterli açıklık bulunmakta, cismani zararın hüküm tarihindeki durumuna göre hesaplanması kabul edilmektedir. Bu itibarla, hüküm tarihine en yakın verilerin nazara alınarak rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın somut olarak hesaplanması gerekir. Bu husus "gerçek belli iken varsayımaya gidilemez" ilkesinin de gereğidir.

Rapor tanzim tarihine kadar somut olarak hesaplanan zararın, olay tarihi itibarıyla iskontoya tabi tutulup tutulamayacağı sorusuna gelince:

Bilindiği gibi iskonto, vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması halinde, alınan paranın vadeye kadar değerlendirme olanağı bulunduğu borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı, tazmin sorumluları tarafından davacıya henüz ödenmemiş olduğundan vadesinden önce ödenmiş bir borçtan sözedilemez. Dolayısıyla rapor tanzim tarihine kadar somut olarak saptanan beden gücü kaybı zararı iskontoya tabi tutulamaz. Aksinin kabulü, vadesi gelmiş ve henüz ödenmemiş bir borcun iskontoya tabi tutulması olur ki, iskonto kavramı ile bağdaşmaz.

Haksız fiil sonucu ölen kişinin haksız fiil olmaması halinde rapor tanzim tarihine kadar her zaman sağ kalmaması olasılığının bulunması ve istatistiklerin ölüm tarihine göre düzenlenmiş olması, bilinen veriler nazara alınarak rapor tanzim tarihine kadar destek kaybı zararının somut olarak belirlenmesine, rapor tanzim tarihinden sonraki zararın da gelirler % 10 oranında artırılıp iskonto edilmek suretiyle varsayımaya dayalı olarak hesaplanmasına engel değildir.

Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibarıyla iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir. Yurt sathında uygulamada birlik sağlamak için, gerek ölümler nedeniyle destek kaybı zararı, gerekse beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zarar da bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır.

Bu durumda, açıklanan gerekçelerle Hukuk Genel Kurulu'nun ilke niteliğindeki devamlı uygulamasına uygun bulunan Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki kararda direnilmesi doğru değildir. O halde, usul ve yasaya aykırı bulunan direnme kararı bozulmalıdır.

HGK. 01.11.1995, E. 1995/9-679 K. 1995/898